

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: +420 210 310 584
E-mail: jiri.vinopal@soc.cas.cz

Výsledky a prezentace české vědy z pohledu veřejnosti

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v12-01</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>9. – 16. 1. 2012</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1090</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OR.139, OR.249, OR.250, OR.161a</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>28. února 2012</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jiří Vinopal</i>

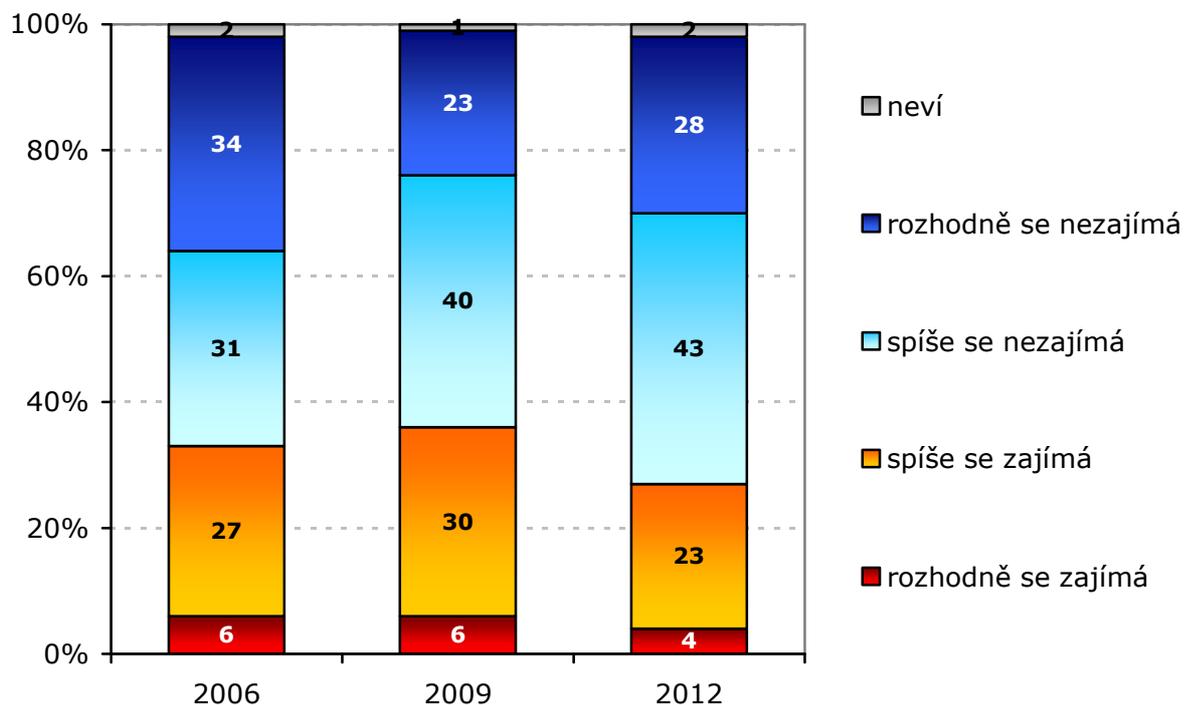
Součástí lednového šetření Centra pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i., byl blok otázek mapující názory veřejnosti na vybraná témata týkající se oblasti vědy a výzkumu v České republice. Tato tisková zpráva přináší informace o zájmu českých obyvatel o výsledky vědeckého bádání, o hodnocení přínosů vědy pro současnou společnost a o názorech na prezentaci české vědy směrem k veřejnosti.

Zájem o výsledky vědeckého bádání je v české společnosti dlouhodobě spíše nevýrazný, neboť zájem deklaruje v roce 2012 o něco více než čtvrtina (rozhodný zájem pouhé 4 %) a nezájem téměř tři čtvrtiny občanů (rozhodný nezájem 28 %). Ačkoli mezi jednotlivými roky realizace průzkumu dochází k menším výkyvům a z tohoto hlediska je v roce 2012 v porovnání s předešlými měřeními nejmenší, celkově lze konstatovat, že se

v posledních letech úroveň zájmu české veřejnosti o výsledky vědeckého bádání nijak výrazně nemění.

Graf 1. Zájem o výsledky vědeckého bádání (v %) ¹

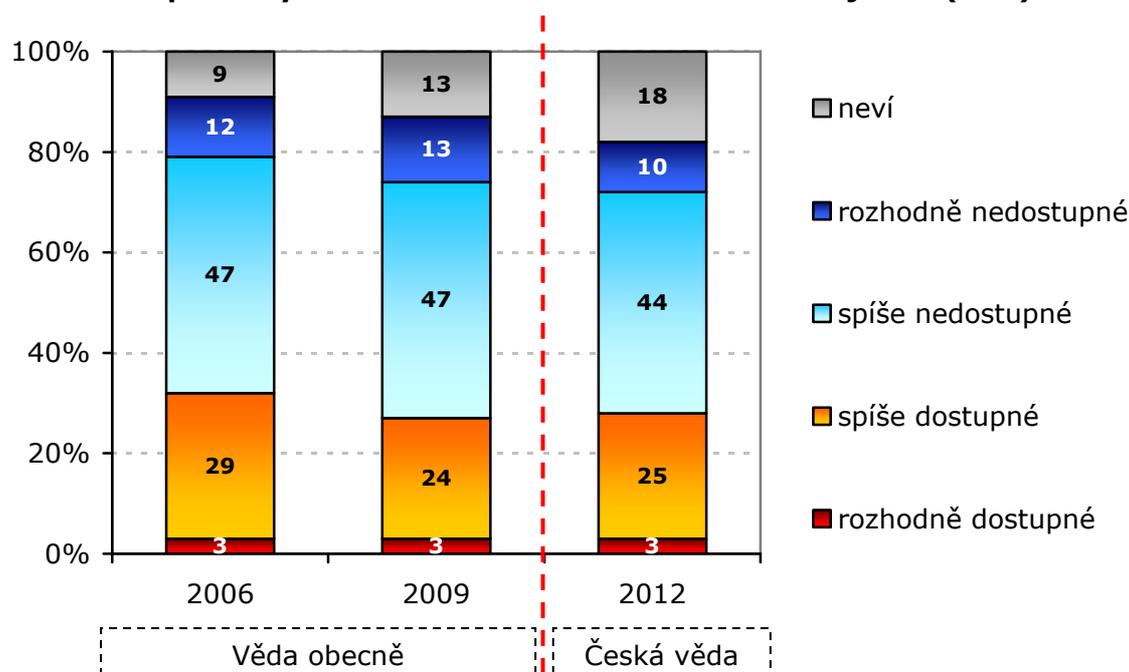
Míra zájmu je prakticky totožná u většiny sociodemografických skupin, jako např. mezi muži a ženami nebo mezi lidmi různého věku; vcelku pochopitelně na ni však má vliv vzdělání. Jednoznačně platí, že s růstem stupně dokončeného vzdělání se zvyšuje také zájem o výsledky vědeckého bádání, resp. narůstá podíl lidí, kteří to o sobě tvrdí. Například mezi lidmi se základním vzděláním je poměr zájmu a nezájmu 18 % ku 80 %, mezi vysokoškoly je to již 58 % ku 41 % (dopočet do 100 % tvoří ti, kteří nedokázali odpovědět).

Jak vyplývá z hodnocení dostupnosti informací o výsledcích práce českých vědců laické veřejnosti, česká věda je považována za oblast většině běžných lidí spíše vzdálenou. Pouze mizivá 3 % obyvatel tvrdí rozhodně, že výsledky jsou dostupné, že jsou spíše dostupné připouští dalších 25 %. Bez mála polovina (44 %) se však kloní k názoru, že jsou informace spíše nedostupné a každý desátý je o tom pak přesvědčen rozhodně. Vysoký podíl 18 % takových, kteří tuto věc nedokáží zhodnotit, taktéž nasvědčuje tomu, že věda obecně i konkrétně věda česká jsou pro velké části lidí oblastmi vzdálenými.

¹ Otázka: „Zajímáte se Vy osobně o výsledky vědeckého bádání? Rozhodně se zajímáte, spíše se zajímáte, spíše se nezajímáte, rozhodně se nezajímáte?“

Je třeba upozornit, že v následujícím grafu jsou znázorněny výsledky dvou otázek, s mírně odlišným zněním. Zatímco v letech 2006 a 2009 jsme se dotazovali na hodnocení dostupnosti „výsledků vědecké práce obyčejným lidem“, v roce 2012 byl dotaz směřován úžeji na dostupnost „informací o výsledcích práce českých vědců laické veřejnosti“. Komentovat vývoj v této oblasti by proto nebylo zcela seriózní.

Graf 2. Dostupnost výsledků vědeckého bádání laické veřejnosti (v %)²

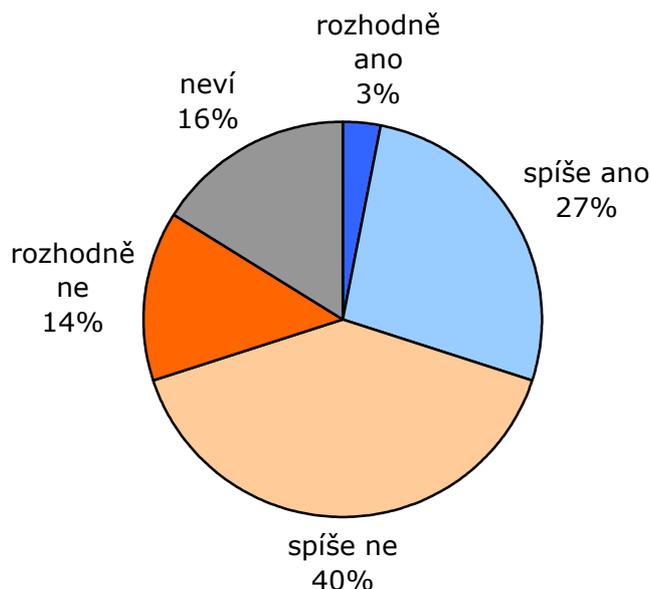

Takové charakteristiky, jako je například pohlaví nebo věk, na hodnocení dostupnosti výsledků práce českých vědců opět vliv nemají, podobným způsobem jako u zájmu se i zde projevuje pouze vliv vzdělání. Není také překvapující, že jako dostupné informace častěji hodnotí ti, kteří se o výsledky vědeckého bádání zajímají; za povšimnutí ovšem stojí fakt, že i mezi nimi se objevují nezanedbatelné podíly lidí vyjadřujících hodnocení opačná. Konkrétně: i mezi těmi, kteří se o výsledky vědeckého bádání rozhodně zajímají, považuje více než třetina informace o výsledcích práce českých vědců za rozhodně (11 %) nebo spíše (25 %) nedostupné, mezi těmi, kteří se zajímají jen „spíše“ je takových dohromady 46 %.

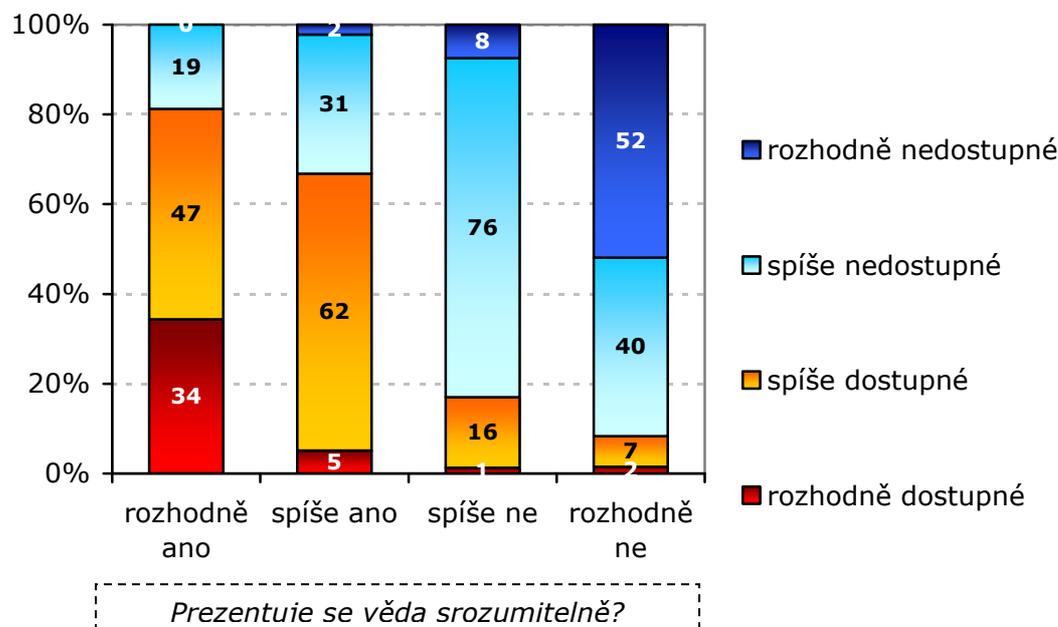
S tímto poznatkem konečně dobře korespondují i výsledky otázky, zda se současná česká věda prezentuje laické veřejnosti srozumitelně. Nečiní tak podle více než poloviny českých občanů, opak si myslí tři z deseti.

² Otázka: „Co myslíte, jsou informace o výsledcích práce českých vědců dostupné nebo nedostupné laické veřejnosti? Rozhodně dostupné, spíše dostupné, spíše nedostupné, rozhodně nedostupné.“

Znění otázky v roce 2006 a 2009: „Co myslíte, jsou informace o výsledcích vědecké práce dostupné nebo nedostupné obyčejným lidem? Rozhodně dostupné, spíše dostupné, spíše nedostupné, rozhodně nedostupné.“

Graf 3. Srozumitelnost prezentace české vědy laické veřejnosti (v %)³

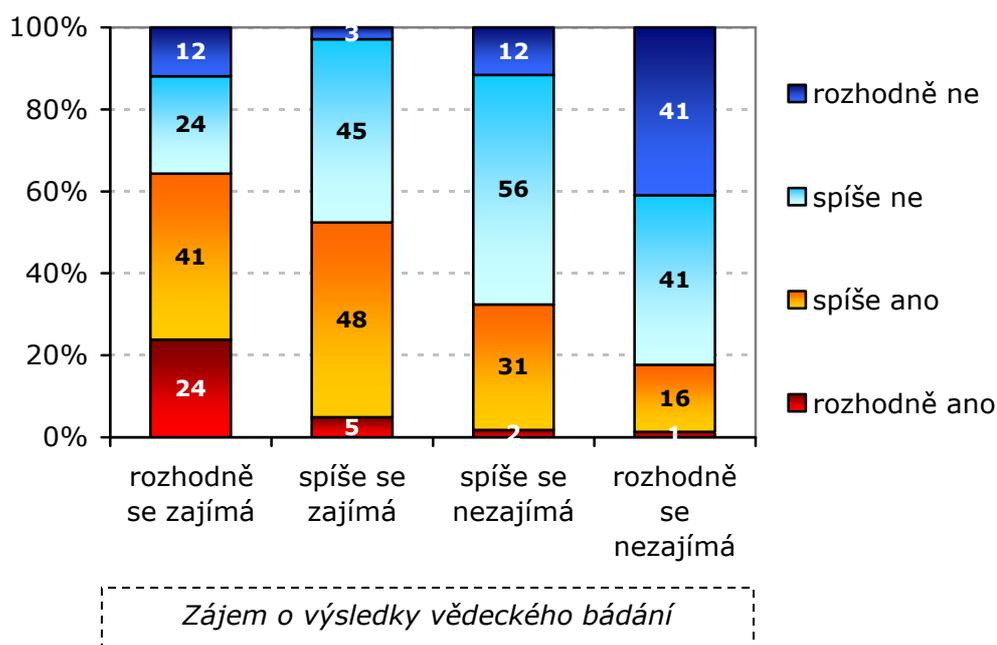
Jak se podle rozložení názorů v české populaci ukazuje, právě srozumitelnost prezentace výsledků vědeckého bádání laické veřejnosti může stát za přesvědčením o jejich nedostupnosti. Jednak jsou názory lidí v obou otázkách rozloženy podobným způsobem, jednak panuje také vysoká shoda v hodnocení obou věcí: lidé, podle nichž se česká věda prezentuje srozumitelně, ve většině považují informace o jejich výsledcích za dostupné, naopak tací, kteří vnímají prezentaci české vědy jako nesrozumitelnou, pak hodnotí negativně i dostupnost jejích poznatků.

Graf 4. Souvislost názorů na srozumitelnost prezentace české vědy veřejnosti a dostupnost informací o práci českých vědců (v %)

³ Znění otázky: OR.250 „Prezentuje se podle Vás současná česká věda veřejnosti tak, že jí může zástupce laické veřejnosti porozumět? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

Rozdíly mezi názory různých skupin populace jsou přitom analogické těm zmiňovaným již výše, když opět pouze růst vzdělání vcelku pochopitelně zvyšuje podíl lidí, kterým připadá prezentace české vědy pro laickou veřejnost srozumitelná. Podobně jako u hodnocení dostupnosti pak také i v tomto případě platí, že příznivější pohled na věc mají lidé, kteří se o výsledky vědy zajímají; nicméně také zde je zajímavé povšimnout si spíše skutečnosti, že i mezi nimi jsou poměrně výrazné podíly takových, kteří hodnotí prezentaci vědy směrem k laické veřejnosti jako nesrozumitelnou (36 % mezi zajímajícími se rozhodně, 48 % mezi zajímajícími se spíše).

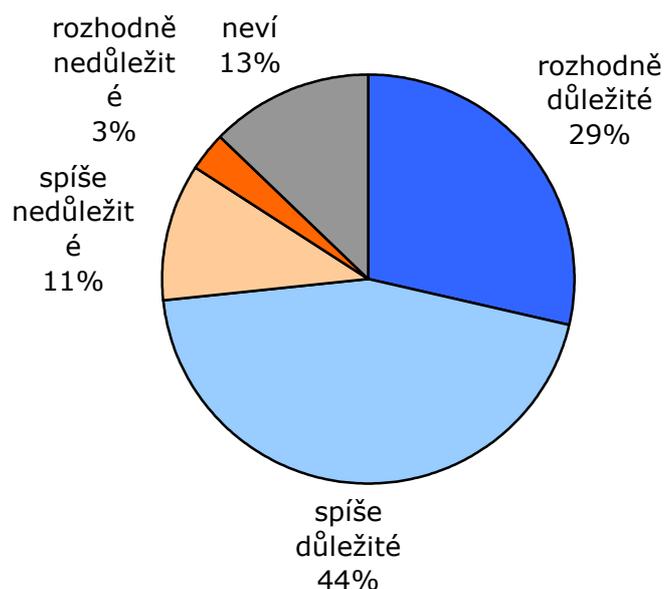
Graf 5. Hodnocení srozumitelnosti prezentace české vědy podle zájmu o výsledky vědeckého bádání (v %)

S uvedenými – spíše kriticky vyznívajícími – ohlasy na adresu prezentace vědy a koneckonců i nikterak vysokým zájmem o ni je v kontrastu hodnocení přínosů, jaké věda podle českých občanů představuje pro život v současné společnosti. V tomto ohledu je veřejnost oblasti vědy a výzkumu nakloněna výrazně pozitivně, neboť za důležité je považují tři ze čtyř českých obyvatel a pouze 14 % je má za nedůležité.⁴

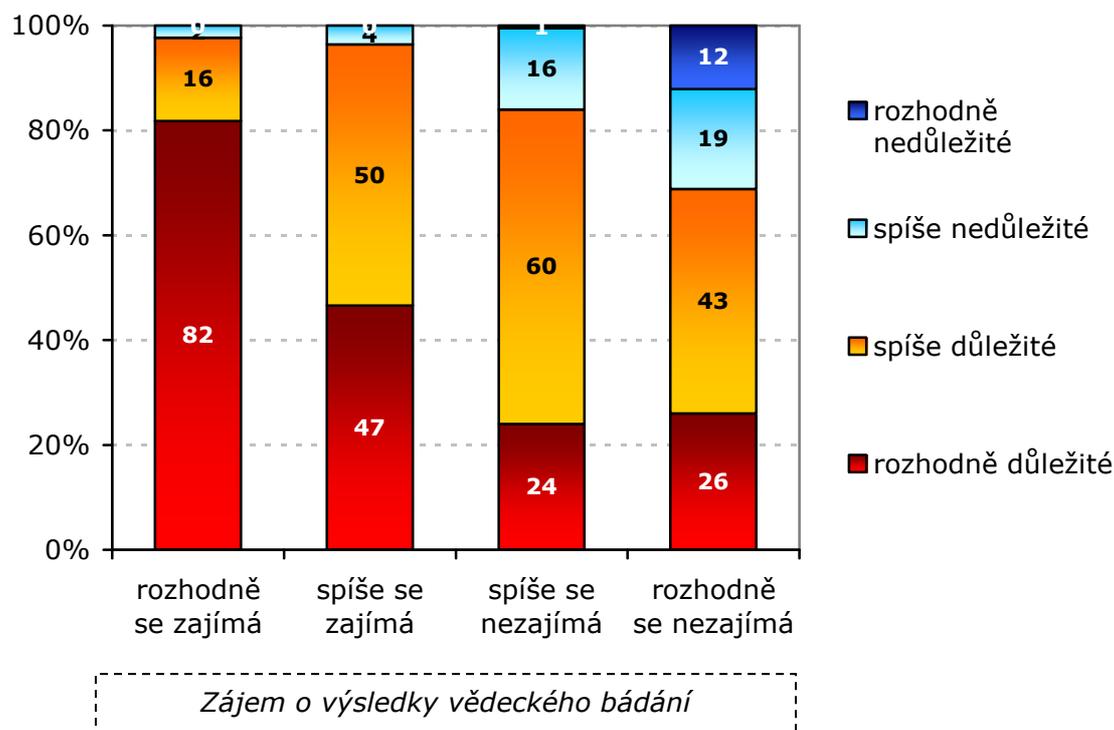
⁴ Znění otázky: OR.249 „Jaké jsou podle Vás přínosy výsledků současné vědy pro život v současné společnosti? Rozhodně důležité, spíše důležité, spíše nedůležité, rozhodně nedůležité.“

Graf 6. Hodnocení přínosů výsledků současné vědy pro život v současné společnosti (v %)

I v tomto případě lze poukázat na vliv vzdělání jakožto faktoru, který vede k silnějšímu uznání důležitosti vědy pro život v současné společnosti, stejně jako návaznost uznání důležitosti na zájem o výsledky vědeckého bádání. V této souvislosti je však zajímavý také fakt, že důležitost přínosům současné vědy připisují velmi často i lidé, kteří se podle svých slov o její výsledky nezajímají (69 % z těch, kteří se rozhodně nezajímají).

Graf 7. Hodnocení přínosů výsledků současné vědy pro život v současné společnosti podle zájmu o výsledky vědeckého bádání (v %)

Česká veřejnost připisuje přínosům vědy pro život v současné společnosti vysokou důležitost, zájem o konkrétní výsledky vědeckého bádání má však jen její menší část. To může dílem souviset se skutečností, že čeští obyvatelé považují prezentaci současné české vědy směrem k laické veřejnosti ve většině za nesrozumitelnou a informace o výsledcích práce českých vědců proto za laické veřejnosti nedostupné. Relevanci těchto poznatků umocňuje fakt, že nezanedbatelné podíly těchto kritických hodnocení lze pozorovat i mezi těmi, kteří se o výsledky vědeckého bádání zajímají.